

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלסר באקדפ ובסולר פלאז

גליון מס' 803
פרשת קורח
ב' תמוז התשפ"ה

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ רחל שנהז בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל בת אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברותניות ובגשמיות

לאורו נלך

קורים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

ברכה"ג, שלום ואור ואלף שלום"א

כל צד, ונגיעותיו...

כדאי לשים לב לשינוי הבולט שבועוש הנורא של עדת קרח, לעומת שאר העונשים של דור המדבר.

בשעתו, נשאל "החבר", חכם היהודים, על ידי מלך "כוזר", כיצד יתכן שדור המדבר, דור דעה, דור מקבלי התורה, החיים בניסים כה גלויים, אפופים ענני כבוד ומאכלם לחם מן השמים, יחטאו חטאים רבים כל כך?

ברם "החבר" השיב תשובה ניצחת: "אשרי הדור שחטאיו ספורים", ענה. במשך ארבעים שנה, חטאו עשר פעמים – הרי זה פחות מחטאינו שלנו במשך יום אחד! ומכל מקום, נענשו במגוון של עונשים: עובדי העגל מתו בחרב, המרגלים מתו במגיפה, במתאווים בערה אש ה', המתלוננים נושכו על ידי נחשים שרפים, המעפילים ניגפו בקרב. הצד השווה בכולם, שמתו בחטאם. שונה הוא עונשם של בני עדת קורח. הארץ פתחה את פיה, והם נבלעו חיים בתוכה. כאלף וחמש מאות שנה לאחר מכן נפתח ציור לרבה בר חנה לראותם, והם מתגלגלים בגהינם כבשר בקלחת, ואין להם מנוח.

מדוע, מה פשר העונש הנורא, ומה בא ללמדנו?

והתשובה פשוטה. ללמדנו בא, כי יש שני סוגי חטאים, וכנגדם שני סוגי עונשים. יש סוג חטא, בו האדם חוטא – ועודנו בתוך המחנה, לא הפקיע עצמו מן הכלל, מן העם. גם עונשו ישיגו כשהוא בתוך המחנה, ויתכפר ביסוריו, אם לא ימחר לשוב בתשובה.

אבל יש סוג חטא, שבו מוציא עצמו החוטא מן הכלל, מפקיע עצמו מהעם!

כזה היה חטאם של עדת קורח: הכפירה בסמכותו של משה רבנו, של מנחיל התורה, על כל הוראותיו, שבכתב ושבעל פה, מוציאה את הדוגל בה מכלל העם – הלא נראה, כי כל התנועות שדגלו בדרכו של קורח:

הצדוקים בימי הבית השני, הקראים בימי רבותינו הגאונים, ועד לרפורמים ולניגאולוגים לפני כמאתיים שנה, כולם כרתו עצמם מהעם, נעלמו ונגוזו, התנוונו או נטמעו והתבוללו.

לפיכך, גם עונשם כה סמלי היה, כאות לבני מרי: האדמה פצתה את פיה, ובודדה אותם מקהל ישראל. "ויאבדו מתוך הקהל" מתגלגלים הם במקום בידודם כבשר בקלחת, אבל מהאומה הקדושה נכרתו לעולם, רחמנא ליצלן.

הרי זה אות אזהרה ותמרור התראה לכולנו: ראשית כל, יש להיות מחוברים אל העם, להכיר במורשתנו, בסמכותה של התורה הקדושה ובסמכותם של גדולי התורה. ואז, גם אם אין האדם מושלם, גם אם צובר הוא עבירות – לא הפקיע עצמו מן הכלל, והרי הוא כאבר בגוף שלקה בזיהום, עדיין יש לו תקוה ורפואה. אך יזהר וישמר לבל יפנה עורף לסמכותה של התורה ושל גדולה – שכן אז יחשב כאבר שניכרת, חלילה, ויאבד מתוך הקהל!

המחשה לרקע שעליו בלטה גישתו הברורה והבלתי מתפשרת של מרן זיע"א, והעוז הרב שנאלץ להצטייד בו בעת מהפכת הכשרות הגדולה שאותה חולל במצרים, מהפכה בלתי מתפשרת מצידו של מרן לביצור חומות הדת והכשרות במצרים, אשר בגללה נלחמו בו כמה פורקי עול מבני הקהילה שם. וכך שח אחד מתלמידיו המובהקים של מרן באותם ימים:

"במשך כשלוש שנים ששהה בהם מרן זיע"א במצרים, זכינו לקבל ממנו את מסירת התורה כפי שקיבל אותה מרבותיו, לפניו שימש בתפקיד רבי חיים דוויק הכהן, אשר היה אביו מקובל גדול, והיה נושא את כפיו בברכת כהנים במשך דקות ארוכות מתוך כוונות האריז"ל.

בנו, רבי חיים לימד אותנו את הלכות שחיטה, במהלך לימודי השחיטה הוא לקח אותנו לבית המטבחים להראות לנו באופן מעשי כיצד מתבצעת שחיטת בהמות גסות, והנה ראיתי שם שרגע לפני השחיטה היו הפועלים הערבים עובדי המשחטה אווזים מוט אימתני בקוטר של 30 ס"מ ובאורך של 1.5 מטר, ובאמצעותו היו מכים בעוצמה רבה על ראש הבהמה, כמובן שהבהמה הייתה נופלת לארץ מעוצמת המכה, ואז היה השוחט ניגש לשחוט אותה.

אני בראותי זאת, ניגשתי על אתר לאחד מרבני הקהל וטענתי באזניו: כיצד אתם מתירים לעשות כך? הלא זה עלול לפצוע את מוח הבהמה ולגרור לה להיות טריפה! ואיך אתם מאכילים את הקהל בבשר כזה? אותו רב כששמע את טענותיי, נתמלא בכעס כנגדי, וצעק עלי בחוזקה: באיזו רשות אתה מעז להעיר לנו על מנהג קדום? מי שמך לשר ושופט עלינו? אני מצידי שתקתי ולא הגבתי עוד בדבר הזה, אבל אז הבנתי כמה גרוע וירוד הוא המצב הרוחני אפילו אצל פרנסי הקהילה.

באווירה כזו היה צריך מרן להילחם על עיקרי הדת, אך מרן זיע"א בעזרת דקדושה עמד בפרץ ושינה את כל המערכת מיסודה, ובפרט מערכת הכשרות שמרן נלחם ללא חת עבורה, עד ששינה לגמרי את המצב מקצה לקצה."

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויקח קרח" (טז, א).

בגמרא מסכת סנהדרין (דף ק"ט עמוד ב') נאמר: "ויקח קרח", אמר ריש לקיש שלקח מקח רע לעצמו!

יש להבין - שאל רבי יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי" - מדוע דווקא בקורח נאמר שלקח מקח רע לעצמו, הרי כל אדם שעובר עבירה לוקח בזה מקח רע לעצמו?

אכן - תירץ ה"בן איש חי" - כל אדם העובר עבירה נחשב לו הדבר לחובה אולם ביכולתו להיפטר מהעבירה.

הכיצד? לימדונו חז"ל שאם אדם מדבר על חבירו לשון הרע נוטל הוא במעשהו זה את כל העבירות שעבר אותו אדם בחייו, נמצא אם כן שאם דיבר עליו מאן דהוא לשון הרע נמחקים עוונותיו.

לא כן הדבר - אמר ה"בן איש חי" - כאשר מדובר בבעל מחלוקת, אדם כזה אינו יכול להשתחרר מעוונותיו לעולמים, כיון שנפסק להלכה שמותר לדבר לשון הרע על בעל מחלוקת.

ברור אם כן מדוע דרשו חז"ל "ויקח קרח" - לקח מקח רע לעצמו! כי אכן המחלוקת היא "מקח רע" עד מאוד!

"נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם" (טז, ב).

במדרש תנחומא מובא, שאף שלא פירסמן הכתוב, נתן סימניהם, ומתוך המקראות אתה למד מי הם.

וממשיל המדרש משל למה הדבר דומה? לבן טובים שנמצא גונב כלים. לא רצה בעל הגניבה לפרסמו, כדי שלא לבייש את משפחתו, משום כך נתן את סימניו. אמרו לו: מי הוא אותו גנב? אמר להם אותו גנב בעל קומה הוא, ושיניו נאות, ושערו שחור וחוטמו נאה...

משנתן בעל הגניבה את סימניו של הגנב, הכירו וידעו הכל מי הוא.

בספר שארית מנחם להרב צבי מורגנשטרן כתוב, כי ממדרש זה אנו למדים לימוד גדול. אף שהמדובר כאן בגנב ופושע - כאשר מזכירים את סימניו, סימני שבח הם! שיניו נאות, חוטמו נאה, וכדומה.

וכן הוא בפסוק, אף שדיבר הכתוב בבעלי מחלוקת, נתן בהם הכתוב סימני שבח: "נשיאי עדה, קראי מועד, אנשי שם"...

"ויקהלו על משה ועל אהרן" (טז, ג).

יש להבין, מה היתה מחשבתו של קורח, והרי בדור המדבר היה מבחן פשוט מיהו צדיק: מי שירד ה"מן" על יד אהלו ידעו כולם שהוא צדיק, ומי שנצרך לכתת רגליו למרחקים כדי להביא "מן" אל ביתו - ידעו הכל שהוא רשע. אם כן, בוודאי גם קורח ידע שה"מן" יורד בסמוך לאהלו של משה, ואילו הוא עצמו טורח למרחק כדי להביא טרף אל ביתו - מכאן ראייה ברורה שהצדק עם משה.

אלא כך היא דרכה של המחלוקת, קורח חשב כי ה"מן" יורד עבורו בריחוק מקום מכיון שאיננו נלחם ביתר עוז במשה רבינו...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

עולם חסד יבנה

עד כמה רבותינו כל מחשבתם הייתה על האחר ודאגתם היא לזולת בלבד. להלן סיפור מופלא ביותר, שהתרחש עם הגאון רבי שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל (ראש ישיבת 'קול תורה').

פעם אחת הלך רבינו ברחוב הפסגה, היה זה בימות החורף, ולפתע גשם חזק התחיל לרדת. רבינו ראה בחור צעיר משיבה קטנה, מתקרב אליו, עם מטריה קטנטונת של ילדים.

הבחור ביקש מרבי שלמה זלמן להיכנס איתו תחת המטריה שלו. הצדיק אכן כך עשה ונכנס מתחת למטריה, אבל המשיך להירטב כמקודם. המטריה הקטנה, מעל שני אנשים, לא הועילה כמעט כלום כנגד הגשמים העזים.

אחד הנהגים ראה זאת וזיהה את הרב. לפיכך הוא עצר את רכבו והזמין את הצדיק: "כבוד הרב, היכנס בבקשה ואקח אותך לשיבה". אמר לו הרב: "לא, לא, אני הולך עם הבחור הזה".

הבחורים ראו את ראש הישיבה מגיע, כשהוא כולו רטוב מכף רגל ועד ראש. שאלו אותו: "כבוד הרב, למה לא רצה הרב לעלות לרכב?" אמר להם: "ראיתי שלבחור הצעיר הייתה הנאה, מכך שהוא לקח אותי תחת המטריה שלו. עדיף היה לי להירטב, ולא לפגום בהנאה שלו..."

עד כמה גדולים וחשובים מעשי החסד שאנו עושים בעולם הזה - זאת לא ניתן לתאר ולשער. אולם, עלינו לדעת ולהבין, כי כאשר אנו עושים מעשה חסד - מעשה זה הוא לטובתנו ולתועלתנו. או כפי שאמר זאת האדמו"ר הצדיק הרב שלמה גולדמן זצוק"ל על כל פסיעה שאדם פוסע עבור הזולת, חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!

להלן סיפור המעובד מותן 'קול ברמה'. דברים הנאמרים מפי הרב הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א ומובאים ע"י ר' מיכאל צורן הי"ו.

אחד מבניו של רב מפורסם בארץ ישראל 'נתקע' בשידוכיו בצורה שאי אפשר לתאר. למרות שנפגש כבר עם עשרות משודכות, לא הצליח למצוא את זיווגו ולהקים בית נאמן בישראל. והנה באחד הימים נפגש הוא עם פלוגית, וגמלה בה ההחלטה לאחר הפגישה להודיע תשובה שלילית.

השניים ישבו בבית קפה, ולקראת סיום הפגישה הזמין הבחור שלוש כוסות קפה. המשודכת

התפללה למי מיועדת הכוס השלישית, וכשהציגה את תמיהתה באוזני הבחור, השיב הלה ואמר: "כוס אחת היא בשבילי, השנייה בשבילך, ובאשר לכוס השלישית - התבוננתי וראיתי את המאבטח שעומד בחוץ, ושומר על המקום, וכיוון שאנחנו בתקופה קרה מאוד, מן הסתם גם הוא היה מעוניין בכוס קפה מהביל, ולכן החלטתי להזמין גם עבורו".

הבחורה שמעה את הדברים, ובו במקום החליטה, שאם אלו הן תכונותיו של הבחור, היא מעוניינת להתארס עימו... כיוון שעסק 'בחסד ואמת' זיכה אותו ה' להשיג שידוך.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

חינוך להכרת

הטוב

האדם מטבעו אינו אוהב להכיר טובה,

זה מזכיר לו שפעם הוא היה במצב אחר, פעם הוא היה זקוק לעזרה, פעם היו צריכים לתמוך בו. זאת הסיבה שאנשים אוהבים לשכוח את מיטיביהם. דווקא בשל כך אנו רואים בתורה אין ספור דוגמאות של חינוך להכרת הטוב.

אנו מוצאים בתורה הכרת הטוב אפילו לדומם. משה רבנו לא הכה את היאור ואת העפר במצרים היות ופעם הטיבו עימו, למרות שמדובר בדומם שאינו חש ומרגיש, אלא יש כאן עניין חינוכי להתרגל להכיר טובה, בהמשך אנו מוצאים הכרת הטוב לחי, הכלבים מקבלים עד היום נבילות וטריפות בשכר שאבות אבותיהם לא נבחו ביציאת מצרים. בהמשך אנו מוצאים הכרת הטוב למצרים, וכדברי חז"ל, על שהיו אכסניה לישראל בשעת הדחק, אנו מחויבים להתעלם ולהתעלות מכל הסבל שחווינו במצרים ולהכיר טובה!

מהו העניין שחובה עלינו להשקיע בחינוך למידת הכרת הטוב? תשובה לדבר אנו מוצאים בספר החינוך, בביאור טעם מצוות כיבוד אב ואם, וכלשונו: "ראוי לאדם שיכיר ויעשה

גמילת חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזה מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואנשים, ועל כן ראוי לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו".

וכאן ממשיך ספר החינוך ומסביר את תכלית הדברים: "וכשיקבל זאת המידה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובת הקל ברוך הוא, שהיא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לעולם וסיפק צרכו כל ימיו והעמידו על מתנותיו ושלימות איבריו, ונתן בו נפש ודעת ומושכלת, שלולא הנפש שחננו האל יהיה כסוס ופרד אין הבין, ויערוך במחשבתו כמה וכמה ראוי להיזהר בעבודתו יתב"ש".

רואים כאן יסוד עצום, החינוך להכרת הטוב הוא בעצם חינוך לעבודת ד'. אדם שאינו מכיר טובה לחבריו ולהוריו סופו שלא יכיר טובה להקב"ה. לכן עלינו למצוא את הדרכים להחדיר בעצמינו ובילדינו את מצוות וחובת הכרת הטוב.

החינוך להכרת הטוב יהיה אם כן באווירת ההודיה להש"ת השוררת בבית, בית בו בכל פעם נזכרים שוב במה שהיה וחוזרים שוב ושוב על חסדי ד', לומדים להכיר טובה ולא להיכנס למצב של הרגל. בית בו נשמעת שירת הודיה על הבגדים החדשים, על הילדים המתוקים, על הבריאות והנחת, על האחים והאחיות, על ההורים, בקיצור, על כל מה שטוב, זהו בית שמחנך להכרת הטוב ובעצם מחנך לעבודת ד'.